

DELA VSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruska cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja svako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 43.

Sobota, 28. maja 1932.

Leto VII.

Odločitev se bliža.

Dogodek v pruskem deželni zboru je resen opomin človeški druž-
bi. Nasilstvo in pretep nista znaka de-
mokracije. Znak demokracije tudi
ni, če zahtevajo nemški fašisti v pru-
skem deželni zboru, da naj se na-
vadne zavratne morilce, ker jim pre-
ti težka obsodba, iztrga potom dežel-
nega zbora iz rok rednemu sodišču.

Ali tu ne gre za politične pre-
stopke, ne za prestopke v sili ali v
nezmagljivih razmerah, nego povsem
za navadne zavratne moritve in umo-
re. Tu ni poklicana politična ustavna
korporacija, da zahteva nezakonito
obravnavanje kaznjivega dejanja.
Nemški fašisti so pa to zahtevali in
odtod izvira tudi škandal v pruski
zbornici, kjer so fašisti na nesramen
način izvajali svoj teror, kakor se je
dogodilo še malokje. Vse pravo, vso
moralo so hoteli s tem svojim de-
janjem s silo vreči med staro šaro, da
varujejo — zločince.

Politične stranke pruskega dežel-
nega zbora so se še istega večera
posvetovala, kaj naj store proti temu
fašističnemu nasilstvu.

Dogodek v pruskem deželni zboru je resen opomin za vse de-
mokratične stranke. Pretep v pruskem
deželni zboru glasno manifestira,
kako silno je škodljiva šovinistična
vzgoja sploh, še najbolj škodljiva pa
delovnim slojem, ker se goji v inte-
resu izkoriščujočega kapitalizma in
proti interesom širokih narodnih
množic. Šovinističnih pokretov ne
tvorijo kapitalisti, marveč samo vo-
dijo in financirajo jih. Zato so vsa
šovinistična gibanja nestanovitna in
nezanesljiva, ki prej ali slej opazi
svoje interese ter množice obrnejo
svojo ost proti nim, ki so jih izrab-
ljali. Pest in puška, bomba in poleno
takrat ne služijo več namenu, ki je bil
prvotno zamišljen.

Geslo: duhu, pameti in razumu
se mora sila subordinirati, je danes
najvažnejše za vso demokracijo.

Ni pa to še vse. Dogodek v pru-
skem deželni zboru mora napraviti
tudi v inozemstvu najslabši utis. No-
vo nezaupanje zbujajo. Nezaupanje,
čprav in še bolj, ker je za tem gi-
banjem skoro gotovo vojaška kama-
rila, vsaj pa bivši cesarski generali in
drugi častniki poleg finančnikov in
velekapitalističnih industrijev in po-
sestnikov. Njih boj gre v dveh sme-
reh: prvič proti politični moči in dru-
gič proti inozemstvu, ki zahteva pla-
čilo vojnih dolgov in reparacije.

Nemčija se nahaja torej pred ve-
liko nevarnostjo, da se zruši. Krivdo
na tem razvoju ima deloma demokra-
cija, ki je premalo uveljavljala svo-
jo opravičeno oblast.

Vprašanje je, ali je ob tej priliki
demokracija spoznala svoj pomen v
razvoju Nemčije ali ne. Če ni spo-
znala svojega pomena in svoje nalo-
ge, potem se nahajamo pred velikim
političnim prevratom, ki bo imel naj-
dalekosežnejše posledice za vso
Evropo. Kaos v Nemčiji, meščanska
vojna v Nemčiji mora povzročiti tu-
di zmede v ostali Evropi in popolen
nered v gospodarstvu in gospodar-
ski politiki, kar prinese še večjo kri-
zo in najbednejše socialne razmere.

Odločitev mora pasti v kratkem
in jako merodajno bo za odločitev
v tem usodnem trenutku, ali ima
nemška socialna demokracija dovolj
politične moči ali ne, da premaga ne-
varnega in močnega pristaša kapita-
listične diktature.

Pruski deželni zbor zboruje.

»Komarji prihajajo.«

Pruski deželni zbor je bil izvo-
ljen dne 24. aprila t. l. in je imel svo-
jo prvo sejo v torek, dne 24. t. m.
Dosedaj so imeli večino v pruskem
deželni zboru pristaši weimarske
republikanske ustave, socialni demo-
krati in centum. Predsednik vlade
je bil Oton Braun in notranji mini-
ster Severing, oba socialna demo-
krata, poleg še treh drugih članov
vlade. V novem deželni zboru so
pa politične razmere drugačne. So-
cialni demokrati imajo 94, centum
pa 57 poslancev; pristaši weimarske
ustave skupaj torej 163 glasov; des-
nica (nac. soc. 163, nem. nacionalci
31, ljudska stranka 7, drž. stranka
2) pa ima 203 poslance. Ker večina
v zbornici znaša 212 glasov, nima
nobena teh grupacij večine v dežel-
nem zboru. Pričakovati ni, da bi ko-
munisti (57 poslancev) podprli faši-

ste. Prvič so prevelika načelna na-
sprotstva, kar so komunisti že na
otvoritveni seji pokazali, ko so faši-
ste pozdravili ob vstopu v poslansko
zbornico s pozdravom »Komarji pri-
hajajo«. Novi pruski deželni zbor se
bo mogel potemtakem konstituirati
le ob sodelovanju centuma, glede
česar se pa še vrše pogajanja. V pru-
skem deželni zboru imajo sedaj ve-
čino (219 glasov) nasprotniki demo-
kracije, kar pomeni, da je pruski de-
želni zbor zabredel v gosto meglo,
iz katere bo šele moral najti izhod.

Deželni zbor je otvoril najstarejši
poslanec general Litzmann, ki je pri-
šel sicer v civilni obleki, bil pa je na-
kičen s cesarskimi redi. Fašisti so ga
pozdravili z rimskim pozdravom, na
kar se je razvila kratka debata o po-
slovniku. Zbornica je sklenila, da se
sestavi poseben svet starešin.

Divjaštvo v pruskem deželni zboru.

Fašistični morilci provocirajo pretep in razbijejo zbornico.

V deželni zboru se je brez po-
sebnih dogodkov izvršila volitev
predsedstva deželnega zbora. Za
predsednika je bil izvoljen fašist
Kerzl (z 262 glasovi!), za prvega
podpredsednika socialni demokrat
Wittmack (167 glasov), za drugega
podpredsednika centumaš Baumhoff
(254 glasov) in za tretjega podpred-
sednika fašist v. Kries (254 glasov).
Soc. dem. Wittmack je predlagal, da
naj se predlogi dodele brez debate
odsekom. Tedaj pa vstane fašist Frei-
berger in zahteva preiskovalni od-
bor, ki naj bi preiskal zlorabe pruske
policije. Pred sodiščem je namreč
več obtožencev fašistov, ki so toženi
zaradi raznih umorov in jim grozi
kazen 7 do 10 let ječe. Freibergju
je odgovarjal socialni demokrat Heil-
mann. Med njegovim govorom je že
bil silni nemir. Tedaj pa zakliče ko-
munist Pick fašistom: Molčite, v
svojih vrstah imate morilce!

Ta medklic je vnel fašiste in so

navalili na komuniste in se prerekali,
dokler ni prišlo do splošnega prete-
pa, ki se je zlasti vršil med fašisti
na eni ter komunisti in socialisti na
drugi strani. Razbili so stole okoli
predsedstva, tintnike in nekaj klopi.
Pretep je trajal skoro pol ure in je
tekla kri. Ranjeni so vsi komunisti
in okoli dvajset socialnih demokra-
tov. En poslanec je obležal v dvora-
ni nezavesten. Končno so poslanci
odšli iz dvorane razen fašistov, ki so
potem zapeli nekaj svojih »junaških«
pesmi.

Fašisti so s svojim predlogom
glede obtoženih morilcev hoteli pri-
siliti, da se sodišču preudari in
zločince odtegne rednemu sodnemu
postopku ter oprostí brez kazni.

Zvečer so se sestale posamezne
deželnozborske frakcije in so raz-
pravljale o bitki v deželni zboru
in o ukrepih, ki naj jih izvedejo pro-
ti fašističnemu nasilstvu.

Socialistična internacionala proti vojni na vzhodu.

Na svoji seji v Zürichu je sociali-
stična internacionala sprejela ostro
resolucijo proti vojni nevarnosti na
dalnjem vzhodu, v kateri napovedu-
je popolno solidarnost delavstva z
Rusijo, če bi jo Japonska napadla.
Resolucija zahteva izpraznitev Šan-
haja in Mandžurije. Če bi Japonska
tem zahtevam ne ugodila, se morajo

proti njej porabiti vse gospodarske
in finančne sankcije in poslaniki tu-
jih držav morajo zapustiti Japonsko.
V slučaju nadaljevanja vojne, naj se
pozove mednarodna zveza strokovnih
organizacij, da se prepreči izdelova-
nje municije in vojnega materijala
ter se izvede bojkot japonskih ladij
v vseh pristaniščih.

Japonska se priprav- lja na vojno z Rusijo

Kljub vsem posredovanjem se Ja-
ponska noče odreči operacijam v
Mandžuriji. Sedaj pošilja svoje čete
v severno Mandžurijo, oziroma v po-
krajine, ki meje na Rusijo. Od tam
namerava potem gospodovati v
Mandžuriji in eventualno sprejeti
borbo z Rusijo. Obenem so zavzeli
japonski uradniki najvažnejša mesta
v mandžurski upravi. Poleg tega bo
japonska vlada naseljevala Japonce
v Mandžuriji. Če bi vse to ne uspelo,
namerava Japonska Mandžurijo sploh
zasesti.

Proti dunajskim fašistom.

Oblasti protežirajo fašiste.

Dunajski fašisti in tudi drugod še
vedno prirejajo vojaške nastope in
vlada baje namerava razveljaviti za
nje prepoved nastopov. Z ozirom na
vse to je vodstvo social.-demokra-
tične republikanske zveze (Schutz-
bund) sklenilo, da centralno vodstvo
tako odredi večje vaje in nastope,
ker si ne pusti kršiti po ustavi za-
jamčene enakopravnosti.

Posebno izjavo je podalo tudi
vodstvo spodnještajerske socialno-
demokratične stranke, v kateri naj-
odločnejše protestira proti predrz-
nemu preziranju prepovedi nastopov
in da oblasti dopuščajo kršitev zaka-
nov. Vodstvo stranke izjavlja, da tu-

di ne bo več respektiralo odredbe,
ker hoče s tem podpreti načelo ena-
kopravnosti tudi v tem oziru in si
pridržuje potrebne ukrepe.

Odprite oči in vzgo- jite narode v čutu so- lidarnosti.

Odlomki iz članka Wickham Steeda v »Prager Presse«.

»Vojna je nastala zaradi nasilja,
ki se je pa izrabila še za večje na-
silje.«

»Po sklepu vojne je uspešno re-
volucionarno nasilno dejanje v Rusi-
ji ustanovilo diktaturo proletarijata.
Konservativci in reakcionarci vseh
dežel so rohnili proti sovietom za-
radi odpravljanja zasebne lastnine,
ki je bila mnogo stoletij svetejša ka-
kor človeško življenje. Kmalu nato so
organizirali protisilo, ki naj brani
lastnino. Tako je nastal desni ekstre-
mizem vseh oblik.«

»Duh sile je jel zmagovati nad
duhom zakonitosti. Narodi so zgre-
šili temeljna načela, na katerih je
zgrajena takozvana civilizacija. Po-
zabili so, da ima civilizacija le tedaj
zmisel, če se pogloblja spoštovanje
do človeškega življenja in bolj in
bolj podreja silo zakonu.«

Tako pravi članek, ki govori o
vojni, o ekstremističnih pokretil, o
Kellogovem paktu, o posredovanju
med Japonsko in Kitajsko, o Lind-
berghovem otroku, o hujskanju na
vojno, o ubojih in pobojih, o ameri-
ški prohibiciji, o razorožitveni kon-
ferenci. Priobčili smo te vrstice samo
zaradi tega, ker je njih temeljna mi-
sel prava. Misel: proč z nasilstvi, go-
jite vzgojo narodov k človeški soli-
darnosti.

Grožnje, hujskanje in vzgoja v
predvojnem zmislu, teror in imperia-
lizem, pa če tako vzgojo diktira ma-
gari mednarodni kapitalizem, ni
prava.

Duh sprave je sedanjí evangelijski.

Karl Seitz, dunajski župan.

Prva seja dunajskega občinskega sveta po volitvah.

V torek, dne 24. t. m. se je vršila
prva seja novega občinskega sveta
na Dunaju. V občinskem svetu je 66
socialnih demokratov, 19 krščanskih
socialcev in 15 nacionalnih sociali-
stov (fašistov). Socialni demokrati so
nosili rdeče cvetke, krščanski social-
ci bele, nacionalni socialisti pa rujeve
srajce, škornje in svoje znake. Na-
cionalni socialisti so se na seji vedli
dokaj neokusno, kar pa na razpolo-
ženje seje ni vplivalo. Za župana je
bil izvoljen s 65 glasovi zopet so-
cialnodemokratični župan Karl Seitz,
za podžupana pa dosedanji podžu-
pan Emmerling. V mestni svet je bilo
izvoljenih (po razmerju strank) osem
socialnih demokratov, dva krščan-
ska socialisti in en nacionalni so-
cialist.

Macdonald in nacio- nalizem.

Razum namesto sile.

Macdonald je izjavil te dni v svo-
jem govoru po radiu:

Pripravljeni moramo biti, če bo
potrebno, da ustavno zgrajeno drža-
vo izpremenimo. Toda mi ne smemo
nikakor onim dajati poguma, ki ho-
čejo v ta namen porabiti silo na-
mesto razuma. Če govorimo o sveto-

Naročajte in širite „Del. Politiko“.

sti pogodb, tedaj ne delamo tega v veri, da je njih vsebina sveta, marveč iz prepričanja, da more le pogodbeni metoda ohraniti mir in zupanje trajno. Največja ovira blagostanja pa je danes poleg reparacij nacionalizem, ki je zapustil politične in kulturne svoboščine, da ovira s tem mednarodno izmenjavo.

Francoski socialisti in nova vlada.

Živahno se razpravlja o tem, ali pojdejo socialni demokrati v francosko vlado ali ne. Socialni demokrati v tem vprašanju še niso edini. Drugi pravijo, da Herriot ne mara socialnih demokratov v vlado, ker ima drugičen program. Resnici na ljubo pa moramo reči, da je zadeva nekoliko bolj zapletena. Francoska vojna politika ima prav posebno smer, ki gre za dominantnim vplivom predvsem v Evropi in pa za izvrševanjem mirovnih pogodb z ozirom na vojne dolgeve in reparacije. To politiko diktirajo tisti, ki so dali denar in ki danes vodijo gospodarsko politiko, to so finančniki. Tudi nova vlada bo od teh ljudi finančno odvisna, zato imajo ti ljudje znaten vpliv na sestavo vlade. Socialistov se pa ti ljudje boje. Ni se nam torej treba čuditi, če socialisti ne pojdejo v vlado.

Prva seja novega ravnateljstva

Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu.

V ponedeljek, dne 23. t. m. se je vršila v Zagrebu prva seja novega ravnateljstva Osrednjega urada za zavarovanje delavcev. Imenovano ravnateljstvo je na tej seji izvolilo svoje funkcionarje. Za predsednika ravnateljstva Osrednjega urada je bil izvoljen Viljem Haramina, predsednik Splošne delavske zveze v Zagrebu; za I. podpredsednika Marko Bauer, generalni tajnik Zveze industrijcev v Zagrebu in za II. podpredsednika Vladimir Pfeifer, tajnik Delavske zbornice v Zagrebu. — Za predsednika nadzornega odbora je bil izvoljen dr. Zvonimir Bratanić, direktor našičke tvornice tanina; za I. podpredsednika Fadil Kurtagić, tajnik Zveze bančnih uradnikov, za II. podpredsednika Vasa Tasić, industrijec iz Skoplja. — Na popoldanski seji je poročal generalni direktor Glaser o položaju delavskega zavarovanja in o njega potrebah.

Nova vlada v Belgiji. Belgijsko vlado je zopet sestavil prejšnji ministrski predsednik Renkin. V vladi je sedem katolikov in pet liberalcev. V jezikovnem vprašanju bo nova vlada Flancem popustila, socialnopolitično pa bo ta vlada še reakcionarnejša kakor je bila prejšnja.

Angelo Cerkenik:

ROSA.

(Povest.)

— Razorožen sem. A zdaj dovolite: Kaj bi vi napravili, da vam rečem: bodite današnja noč moja žena?

— Je to resna ponudba?

— Recimo, da je!

— Tedaj bi rekla: Gospod doktor, nekoliko ste prestari, bili bi lahko zatorej, nekoliko pametnejši. Pa čeprav bi bili mladi, mlajši, zapeljivi, privlačni in še stokrat privlačnejši, ne bi se vam udala, kajti v meni počivajo misli, čustva, hrepenenje moža, ki ga ljubim. Ne bi hotela, da pada v to jezero čiste vode le kapljica strupa...

— Aha! Vidite! Priznavate, da je tudi vaše telo v nekakšni zvezi s to vašo brezosebno ljubeznijo.

— Nikdar nisem trdila, da je brezosebna. Iz osebe izvira, oseba ji je predmet... Morebiti je materialna, a je vsekdar racionalna; doumela je, da mora poskušati olajšati trpljenje drugim, doumela je, da ji trpljenje tistega, ki ga ljubi, ne more

Vsi delavci in delavke, nameštenci in najemniki se vabijo na

JAVNI STROKOVNI SHOD

kateri se bo vršil v ČETRTEK, DNE 2. JUNIJA 1932 ob pol 19. (7.) uri V VERANDI »UNION« (Götz) v Mariboru, Aleksandrova cesta.

Na tem shodu se bo razpravljalo o sedanjem gospodarskem in socialnem položaju delavcev, nameščenecv in najemnikov.

Zlasti se bo razpravljalo o razvoju in posledicah sedanjega gospodarske krize; o POLOŽAJU HIŠNIH NAJEMNIKOV in o potrebi zakonitega maksimiranja in znižanja najemnin; o REDUKCIJI PLAČ delavcem, državnim in privatnim nameščenecem; o BREZPOSELNOTI in o potrebi zavarovanja brezposelnih.

Nadalje se bo govorilo o OBČINSKI POLITIKI mestne občine; o POLOŽAJU SOCIALNEGA ZAVAROVANJA, o ZAŠČITI DELAVCEV in NAMEŠČENCEV ter o potrebi močne strokovne organizacije.

Delavci, nameštenci, najemniki in vsi izkoriščani! Pridite v velikem številu na ta shod, da v tem za delovno ljudstvo resnem času povdarmemo naše želje in zahteve za odpravo obstoječega neznosnega stanja.

Strokovna komisija.

Borba za rudarsko zavarovanje.

Potek beograjske konference.

Od 17. do 20. t. m. se je vršila v Beogradu anketa o končnoveljavni ureditvi rudarskega in plavžarskega socialnega zavarovanja. Že od leta 1925, odkar je stopil v veljavo novi »Pravilnik o bratovskih skladnicah«, je delavstvo vodilo borbo za zboljšanje in odpravo nedostatkov, katere je povzročil ta »Pravilnik«.

V glavnem gre za štiri stvari: 1. za spremembo v upravi; 2. za varovanje pravic; 3. za določitev pravih delovne in starostne dobe in 4. za višino rent in pokojnin.

Delavska delegacija je v pogledu uprave odločno stala na stališču, da je to delavsko zavarovanje in ne podjetniško in zato ne gre, da bi tu podjetniki odločevali. Zahtevala je dvetretjinsko večino, če pa to ne bi šlo, pa vsaj čisto pariteto v upravi. V pogledu varovanja pravic je stala odločno na stališču, da se s prejšnjim Pravilnikom v čl. 48—50 storjene krivice popravijo. Zakaj nikakor ne gre, da delavec, ki sam zapusti delo, izgubi v 6 tednih in ako je od podjetja reducirán, pa v 6 mesecih vse pravice v pokojninskem zavarovanju. To se je na anketi temeljito izboljšalo. Težka je bila tudi borba za določitev delovne in starostne dobe. Pasivnost pokojninske blagajne je s pomočjo gotovih členov zmiraj dajala možnost ministru za šume in rude, da je podaljševal delovno in starostno dobo in s tem zmanjševal pokojnine. V tem pogledu je delavska delegacija zastavila ves svoj vpliv, da se v bodoče to prepreči in je konkretno predlagala, da pripada pokojnina brez zdravniškega dokaza vsakemu zavarovancu po 30 letih dela, oziroma ko doseže 55. leto starosti.

Najtežje je seveda vprašanje ravnovesja pokojninske blagajne. Ne samo, da je izgubljeno vojno posojilo in je povojna inflacija popolnoma uničila premoženje pokojninske blagajne, je sedanja racionalizacija v zvezi s krizo v rudarski industriji zmanjšala število zavarovanih članov samo v Sloveniji od 16.500 na sedanjih 9500, a število novovpokojenecv se je dvignilo od 1. januarja 1925 do aprila 1932 od 0 na 1674. Za dosego finančnega ravnovesja je delavska delegacija predlagala, da poleg v osnutku predvidenih 4—8 odst. prispevka plačajo rudarska podjetja nadaljnja 2 odst. in ako še to ne zadostuje, pa do 12 odst. — zopet paritetno delavstvo in podjetja. Ako pa še to ne bi zadostovalo, pa naj prisloži na pomoč država in banovina.

To so glavna vprašanja, okoli katerih se je vršila vsestranska debata. Priznati se mora, da rudarska oblast z zastopniki ministrstva za rude in šume ni bila nenaklonjena predlogom delavske delegacije in jo je v marsičem celo podprla, tako, da če bi se na teh kompromisnih sporazumih uveljavil nov pravilnik, bi napravilo rudarsko zavarovanje velik korak naprej.

Upamo, da bo imelo ministrstvo za rude in šume dovolj moči in avtoritete, da bo znalo braniti sprejete določbe bodočega pravilnika tudi tam, kjer se bo odločalo o njegovem sprejetju.

Grški častniki groze z diktaturo. Grška generaliteta je sporočila predsedniku grške republike, da bo oklicala vojaško diktaturo, če se ne sestavi koalicijska vlada in pritegne k sodelovanju — monarhiste.

Doma in po svetu.

Moratorij pri Ljubljanski kreditni banki. Ministrstvo je na podlagi zakona o razdolženju kmetov s posebno uredbo dovolilo Ljubljanski kreditni banki moratorij za izplačilo terjatev njenih upnikov, ki so nastale pred dnevom, ko je bila izdana uredba. Kreditna banka ni pasivna, pač pa je prišla v plačilne težave, ker so od lanskega septembra začeli vlagatelji svoje hranilne vloge dvigati. Ljubljanska kreditna banka je najstarejši bančni zavod v Sloveniji. Sličen moratorij ima tudi najstarejša in največja zagrebška banka Praštedionica. Zanimiva je določba o naredbi, da mora Ljubljanska kreditna banka v sporazumu in z odobrenjem ministrstva trgovine izvršiti reorganizacijo svojega zavoda. S tem dobiva država neposreden aktiven vpliv na bančno poslovanje, kar je bilo po dosedanjem trgovskem zakonu izključeno. To je prvi korak etatizacije v bančnem poslovanju. Ali zakon o razdolžitvi kmetov daje ministrstvu trgovine tako dalekosežno pooblastilo, ni popolnoma jasno.

35 rodbin brez strehe v Ljubljani. Ljubljana je dobro preskrbljena s stanovanji. Tako pravijo. Tam doli za Kodeljevim pri Ljubljani je nastala kolonija barak. Svet je Kodeljev, ki se pa porabi v druge namene. Zato so barakarji dobili povelje od dobrujske občine, da se morajo izseliti, barake pa bodo podrli. Podrli bodo stanovanja, prebivalci naj bi se pa izselili, če ne, bodo deložirani do 23. t. m. Tako je preskrbljeno za stanovanja.

Poslanec Janko Barle odstopil. Poslanec Janko Barle, mestni župnik pri Sv. Jakobu v Ljubljani, je odložil poslanski mandat. Vzroka za odstop v svojem objavljenem pismu ne navaja.

Slovenski problem. V založbi Tiskovne zadruge v Ljubljani je izšla knjiga Slovenski problem. Knjiga je komaj izšla in se niti razpečavati ni pričela, pa so jo zaplenili založniki sami. Ne vemo, kaj bo rekel pisatelj knjige, ker se je s tem kršila njegova pisateljska in avtorska avtoriteta.

Iz ljubosumnosti je ustrelil v Raketu kaplar obmejne straže. Juraj Milić, svoje dekle, posestnikovo hčerko, 19 letno Ivano Gruden, ker je z nekim drugim fantom šla na sprehod. Oddal je nanjo tri strele iz puške in je bila na mestu mrtva. Milić je nato še sam sebe obstrlel v glavo in je drugi dan umrl v vojaški bolnici v Ljubljani. Zaročenec Grudenove pa je izvršil samomor.

Predsednik avstrijskih krščanskih socialcev je odstopil. Krščansko-socialni poslanec Kunschak je bil predsednik stranke. Kunschak je bil usta-

nuditi prav nikakšnega lajšanja lastnega trpljenja.

— Končajva! Gledal bom, da ju rešim. Potem bom morebiti doživel še prav čuden konec te čudne zgodbe. Zdaj bom že iz radovednosti ukrenil vse, napel poslednjo žilico svojih možganov, da ohranim, kar se ohraniti da.

Dr. Springer je hodil po sobi sem ter tja, glasno nekaj mrmral, živahno gestikuliral, od časa do časa udaril močno s peto ob pod, se zaustavil in krepko zaklel:

— Strela božja!

Rosa je poznala dobro njegove navade. Vedela je, da so to njegova običajna premišljevanja pred vsako težko operacijo.

Ustavil se je ob steni in risal s prstom po njej. Potem se je prešel k oknu in risal s prstom po vlažnem steklu. Videla je, da je narisal vrat, žile, kosti, miškulaturo... stal je pred sliko, ki se je vedno bolj in bolj izgubljala.

— Hudičeva zadeva! Hudičeva, ti pravim, stari bebec! Bebec si, dr. Springer! Glej jo! Preluknjana je! Prav za prav nemarno smešna in preprosta zadeva... ampak medicina... znanost! Ljudje božji, držite se

za trebuhe... Takšna znanost! In doktorat? Ali ni doktorat nič? Pojdi se solit, dr. Springer! Vsak dan si bolj neumen! Pa saj to je neizbežna usoda slave! Le bebeci so godni, da se slavijo!

Rosa se je smejala. Dobro je vedela, kaj vse se pride na vrsto. Ko ne bo šlo z lepa, se bo dr. Springer resno oklofotal. Dal si bo krepko okoli levega in še krepkejšo okrog desnega ušesa, da bo kar odmevalo po sobi in si bo rekel:

— Drugega ne zaslužiš, stari osel! Kdo vraga ti je dal doktorat?!

Poslednji argument je konopec:

— Gospod doktor naj blagohotno izvolijo seznaniti svoj nežni vrat s konopcem! Tukaj imajo konopec, trd konopec, dober konopec! Obesite se, ampak obesite se tako, da ne boste delali drugim ljudem bog ve kakšne napote.

Tedaj bo izvlekel iz žepa konopec in si ga kazal:

— Dober konopec, sijajen konopec... izdelek dvornega dobavitelja. Medicino obesi, doktorat obesi, univerzo obesi...

To se je ponavljalo pred vsako težjo operacijo, a rezultat je bil sko-

raj vedno enak. Uspehi njegovih operacij so bili skoraj vedno prese-

netljivi.

Ko mu je kakšna težka operacija

šla srečno izpod rok, se je pohvalil:

— Odlično, dr. Springer! Imenitno si napravil! Ampak, zapomni si: ne zato, ker si doktor... Ne pozabi, da so goske rešile Rim, ne pozabi, da je žabje stegno praded žarnice in električne lokomotive... Ne pozabi, da je lahko doktor vsak šmrkavec, ki ima bogatega očeta. — Čestitam ti na uspehu!

Če se je pa operacija ponesrečila, je dejal:

— Še slepa kura zrno najde, Springer pa priložnost, da dokaže svojo oslovsko pamet...

Nekdaj se je bil res obesil.

— Oslu, kenguruji, je vpil, mar ste ob pamet, da takšno nekoristno, škodljivo žival rešujete? Takšnega preprostega primera nisem mogel rešiti... In to naj vam bo zdravnik! Strela gromska, saj to je bila otročarija! Vsak šmrkavec bi bil stvar uspešno završil! Star in neumen sem že! Vsi ste priče, da se niti obesiti ne znam, kakor se spodobi pravemu obešenjakul!

Opozorilo cenj. čitateljem!

Konzorcij »Svobode« si je nadejal hvalevredno nalogo, da bo izdal v slovenskem prevodu knjigo

Karl Marx: „KAPITAL“.

Prilagamo današnji številki letak, oziroma naročilni list ter toplo priporočamo vsem našim naročnikom in čitateljem, da si knjigo, ki stane v prednaročnini samo Din 50.—, naročijo. Več je razvidno iz priložene- ga letaka.

novitelj krščanskih socialcev. Po svojem temperamentu je bil zadnji čas spravljeviši in se ni branil v javnih korporacijah sodelovati s socialnimi demokrati, dasi je bil hud njih nasprotnik. Radikalnejši krščanski socialci so prav zaradi te popustljivosti jeli boj proti Kunschaku in je odložil predsedstvo, rekoč, da se je naveličal intrig. Novo vodstvo stranke poudarja dve glavni točki: boj proti židom in socialnim demokratom. Tudi to je moderni »radikalizem«.

Demonstracije tirolskih trgovcev. Radi nevšečne gospodarske politike avstrijske vlade so trgovci v Inomestu sklenili za en dan svoje trgovine zapreti, čemur so se prošli petek vsi trgovci brez izjeme odzvali. Sedaj že krščanski socialni krogi demonstrirajo proti krščansko-socialni vladi.

Nasilni režim v Nemčiji? Znani francoski publicist Julij Sauerwein je imel predavanje v Parizu, v katerem napoveduje nasilni režim v Nemčiji. Svoje mnenje naslanja na — dejstvo, da vse, kar je nezadovoljno, prehaja k Hitlerjevemu fašizmu. Weimarska ustava se je premalo ukoreninila, čeprav je nemški narod demokratičen. Razen tega pa še vedno vpliva vojna psihoza in zunanja politika, ki tlači Nemce. Prepričan je tudi, da bo diktaturo podpirala generaliteta. Diktatura bi se prepričala, če se fašiste pritegne v vlado, k odgovornosti.

Hitler v Nemčiji je že dobil radikalnejšega konkurenta. — Hakenkreuzlerji so prišli na idejo, da Hitler ni desničar. Zato je stotnik Stenes pričel snovati novo stranko, ki bi obsegala vse prave desničarske stranke. Nacionalni socialisti s Hitlerjem vred, pa naj imajo svojo stranko. Nacionalne socialiste bi sprejeli samo najradikalnejše pod vodstvom Otona Strasserja. Zlasti bi gojila nova stranka tudi antisemitizem. — Iz tega sledi, da bo Hitler morda prav kmalu pošteno pogorel, a na razvalinah njegove stranke bo vzrasla nova, ki jo bodo vodili zopet bivši cesarski oficirji. — Zato tudi ni čudno, da se kancler Brüning ne mara več pogajati s Hitlerjem glede vstopa fašistov v nemško državno vlado.

Vojak in politika. Z dogodkom v Nemčiji in na Japonskem, kjer se protustavno vmešavajo vojaški elementi v politiko, pravi »Demokratičsky Střed«, da to izhaja odtod, ker tam demokracija ni našla dovolj močnih individualitet, ki bi razumele ne-le demokracijo priljubiti, ampak jo tudi napraviti neobhodno potrebno. Država voditi demokratično, seveda ni lahko, ker ne odločuje posameznik, ampak večina in pogostoma jako heterogena večina. Če si pa tak režim pridobi v javnem mnenju vpliv, potem je vsako vmešavanje vojaških oseb in posameznikov izključeno. Saj je vendar prav vojak in predysem zopet poveljujoči general dolžen, braniti demokratični režim. To, seveda, stori takrat, če je prepričan, da brani za narod koristno stvar.

Tako meni čehoslovaški meščanski list.

Oboroževalna industrija nima krize. Tovarne v Franciji: 1. Brandtove tovarne izdelujejo 188.000 topovskih krogel za Poljsko; 2. ena tovarna veliko množino zračnih bomb in min; 3. tovarna Hotchkiss izdeluje za 20 milijonov frankov strojni pušk za Japonsko; 4. tovarna Citroen dela vojni material za neznano državo; 5. istotam se izdelujejo kovinski deli za

Hlapec Jernej na Delavskem odru ljubljanske „Svobode“.

V ponedeljek, 23. t. m., je delavski oder ljubljanske »Svobode« s sodelovanjem njenega recitacijskega zbora uprizoril v ljubljanski operi Cankarjevega »Hlapca Jerneja in njegovo pravico«. Igro je priredil po Cankarjevi povesti Ferdo Delak. Hlapec Jernej je povest, ne drama. Ferdu Delaku pa se je posrečilo, da je iz povesti izluščil pravo jedro in je v predstavi utelesil veliko vsečloveško idejo, ki je bistvo Cankarjeve povesti, da namreč samo delo vstvarja vrednost in da vsa vrednost po pravici pripada delu. Celo dramatično dejanje pa je predočevalo gledalcem, da ta ideja v družabni organizaciji, v kateri je živel hlapec Jernej, ni mogla priti do veljave. Jernej je zaman iskal pravice pri županu, pri sodniku, pri cesarju in nazadnje tudi pri božjem namestniku. Delak je odstranil iz igre vse lokalno obelje, tako da se je Cankarjeva misel pokazala v vsej enostavnosti in jasnosti. Igra je imela popoln uspeh pri gledalcih, ki so do zadnjega prostora napolnili opero. Saj jim je igra na

tako umetniški način predočila temeljne resnice delavskega pokreta. Delak je pri predstavi uporabil najnovejša teaterska sredstva: razsvetljavo, diapozitive, orkester in zlasti recitacijski zbor »Svobode«. Videti je, da čaka recitacijske zbere, ki jih je doslej ustanovilo že več podružnic »Svobode«, še lepa bodočnost. Bil je zares lep in posrečen delavski večer. Gledalci so v vznemirjenem razpoloženju zapuščali gledališče in jih ni prav nič motil otročji poskus nek-kih — menda klerikalnih — mladičev, da bi svečano razpoloženje kvarili s hejslovensko himno, kar se jim pa je sicer prav klavirno izjalovilo in jim je že po prvih glasovih sape zmanjkalo. Delavstvo ima druge skrbi in drugačna hrepenenja in odklanja nacionalistično hejslovenstvo. — Odveč je še posebej pripomniti, da za- služijo vsi sodelavci pri igri in zlasti tudi orkester »Grafike«, vso pohvalo. Ljubljanska podružnica »Svobode« bo prav storila, ako bo svoj Delavski oder in recitacijski zbor z vsemi močmi podpirala.

Dr. Avg. Reisman:

Delovno pravo v novem obrtnem zakonu.

(Iz predavanja o novem obrtnem zakonu v Strokovni komisiji v Mariboru.)

(Nadaljevanje.)

Delavski dopusti v drugih državah.

Kakor vidimo, je dobila cela vrsta nam sosednih in drugih manjših in večjih držav v Evropi po prevratu posebne zakone, s katerimi je bil vpeljan za delavstvo plačan letni dopust, ki znaša najmanj 1 teden do 2 tedna. Celo v majhni kneževini Luksemburg so z zakonom dne 6. dec. 1926 vpeljali plačan dopust za vse delavstvo, ki znaša po enem službenem letu 4 dni, po 5. letih službe 5 dni, po 10. letih 7 dni in po 20. letih 15 dni plačanega dopusta. Delojemalci, ki imajo dopust že po prejšnjih zakonih, pa dobe one višje dopuste.

Celo v Braziliji

imajo z zakonom z dne 24. decembra 1925 vpeljan za vse nameščence in delavce v trgovskih, industrijskih in bančnih podjetjih, najmanj 15 dnevni letni plačani dopust.

Naši delavci in dopusti.

Zdi se, da je v našem obrtnem zakonu uprav pomotoma izostalo določilo o plačanem letnem dopustu za delavstvo, ker je naš obrtni zakon posnet po avstrijskem noveliranem obrtnem zakonu in občem državljanskem, v katerih ni določila o dopustu, ker je izdala avstrijska republika glede dopusta leta 1919 posebni zakon, katerega so najbrž pri sestavljanju našega obrtnega zakona prezrli. S kolektivnimi pogodbami pa si je naše delavstvo že v večini večjih podjetij samo priborilo plačane letne dopuste.

Delavske strokovne organizacije in druge ustanove, ki morajo ščititi naše socialne pravice, si bodo torej morale v tem oziru še priboriti spopolnitev obrtnega zakona. Ker pa se takšni novi zakoni le počasi izvajajo, si morajo delavci pomagati dotlej s kolektivnimi pogodbami in si v njih pogoditi plačane dopuste, kot so že doslej pri nas običajni. Upati pa je, da bo delavstvu kmalu pomagala tudi zakonodaja, ker naša država s svojo sicer moderno zakonodajo baš glede dopustov gotovo ne bo zaostajala za drugimi evropskimi in prekomorskimi državami.

Dopust hišnih poslov — 14 dni.

Hišni posli imajo v uredbi deželne vlade za Slovenijo, št. 224 z dne 18. junija 1921, prisilno določen zakoniti dopust enega tedna po 2 letnem nepretrganem službovanju. Do-

stotisoče granat; 6. v teh tovarnah izdelujejo strupene pline, fenol in salpetrovo kislino.

Pred veliko stavko v Angliji. Generalni svet Zveze tekstilnih delavcev, ki šteje 150.000 članov, je sklenil, da se proglasi stavka, v protest proti zniževanju plač. Kdaj prične stavka, še ni določeno, najbrže pa že 11. junija t. l. — Podjetniki so ostali doslej absolutno odporni.

Žrtve krvavih izgrediv v Bombayu. V Bombayu so vprizorili Muslimani in Indi večdnevno versko bitko. V tej bitki je bilo ubitih 138 oseb, ranjenih pa 1601.

Italijani proslavljajo napoved vojne. V Italiji so slovesno praznovali sedemnajsto obletnico napovedi vojne. Značilna je ta slovesnost z dveh strani. Prvič, ker so Italijani z napovedjo vojne izdali svoje zaveznike in drugič, ker tudi še po žalostni svetovni vojni goje s takimi prireditvami vojno psiho, kakor bi se pripravljali na kako narodno veselico z dobrodelnim namenom.

pust se določi sporazumno z ozirom na potrebe gospodinjstva, praviloma v času glavnih šolskih počitnic. Posel mora dobiti v času dopusta poleg cele mesečne plače še tudi doklado za hrano v višini polmesečne plače, ki se mora izplačati v celem znesku že ob nastopu dopusta. To pravico plačanega dopusta zgubi posel, če odpove službo, ali je odpuščen iz tehničnih razlogov. Ako pa je razvidno, da je gospodar odpovedal službo le zato, da bi se izognil plačilu tega poselskega dopusta, lahko posel vseeno zahteva plačilo cele odškodnine za dobo enotedenskega dopusta. Zakon torej ne dopušča izigravanja tega določila v škodo hišnega posla.

§ 9 te naredbe o dopustu je prisilno določilo, ki se ne more s pogodbo niti ukiniti, niti omejiti.

Izjemen dopust pomožnih delavcev.

(Če morajo delati ob nedeljah.)

Iz gornjega vidimo, da imajo celo hišni in gospodinski posli že od leta 1921 naprej zakonito določen plačan letni dopust in so v tem oziru boljše zaščiteni kot pomožno delavstvo, ki je zaposleno pri najnevarnejših in zdravju škodljivih tovarniških delih. Edino izjemo pozna naša socialna zakonodaja v tem pogledu doslej v § 14 zakona o zaščiti delavcev iz leta 1922, ki določa, da morajo dajati lastniki podjetij, v katerih je po naravi njih posla delo neprekinjeno, torej tudi v nedeljo, svojim delavcem radi odmora vsako leto najmanj toliko dni dopusta, kolikor dni so bili delavci v minulemu letu zaposleni ob nedeljah. Ni pa seveda določeno, da mora biti ta dopust tudi plačan. Plačanega dopusta torej tudi v zakonu o zaščiti delavstva nimamo za pomožno delavstvo.

Odmor:

a) Za pomožno osobje.

Pač pa določa že zakon »O zaščiti delavcev« (§ 11), da mora imeti pomožno osobje po vsakih 8 ur dela vsaj 1 uro odmora in če se opravlja delo na prostem, pod vplivom solčnih žarkov poleti, najmanj 2 uri odmora. Ob nedeljah pa je prepo- vedano (§ 12) vsako delo pomožnega osobja v obrti, industrijskih, trgovskih, prometnih, rudarskih in podobnih podjetjih iz- vzemši, če delajo v njih samo člani rodbine, ki je lastnica podjetja. Ako zahtevajo ¼ pomožnega osobja katerega podjetja, lahko določi minister socialne politike za posamezna podjetja in obrate tudi kak drug dan za odmor. Toda pomožno osobje mora imeti v času tega tedenskega, oziroma nedeljskega počitka skupno najmanj 36 ur odmora; če pa sta 2 dni praznika drug za drugim, najmanj 60 ur.

V podjetjih, kjer je delo neprekinjeno, t. j. tudi ob nedeljah, morajo dobiti delavci odmor vsaj vsak 3. teden tudi v nedeljo. Izjeme dovoljuje zakon za kavarniške, gostilničarske, hotelske, fotografske in pogrebne obrate, kjer je dovoljeno delo ves dan tudi v nedeljo. V pekovski, mesarskih, brivskih, cvetličarskih in obratih z življenjskimi potrebščinami, s tobačnimi izdelki in prodajalnah časnikov, je dovoljeno delo ob nedeljah dopolne. Le mladostni delavci do 18. let morajo imeti brezposojno in brez izjeme v nedeljo popoln odmor.

Kdor pa zahteva od delavcev tudi ob zakonitem nedeljskem počitku delo, mora isto plačati s 50% pribitkom.

b) Odmor za hišne posle.

Hišnim ali gospodinskim poslom pa mora dovoliti gospodar, oziroma gospodinja, za oddih in razvedrilo vsako drugo nedeljo in vsak drugi praznik prost popoldan, skupno vsaj 5 ur. Posel mora imeti nadalje dnevno nerazdeljen nočni počitek, redoma v času med 21. in 6. uro.

Maribor.

Slavnostna otvoritev novega poslopija OUZD v Mariboru. V nedeljo, dne 29. t. m., bo dopoldne svečana otvoritev novih poslovnih lokalov okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Mariboru. Po slavnostnem zborovanju, kateremu bodo prisostvovali zastopniki oblasti, socialnih in cerkvenih korporacij, bo škof, od- nosno pomožni škof, blagoslovil poslovne prostore. — **Organizirano delavstvo svobodnih strokovnih organi- zacij** pa si bo ogledalo nove prostore OUZD šele popoldne, in sicer v času od 14. do 18. ure, ki je določen za splošen dostop občinstvu.

Trošarinski zakon in gostilničarji. Minulo sredo se je vršilo v hotelu »Orel« dobro obiskano zborovanje gostilničarjev. V navzočnosti treh narodnih poslancev (na protestnih zborovanjih stanovanjskih najemnikov smo imeli priliko opaziti samo enkrat enega poslanca) ter številnih zastopnikov oblasti, sta predsednik in tajnik gostilniške zadrge obširno razpravljala o položaju gostilničarjev, ki je vsled uvedbe novega zakona o trošarinah baje naravnost obupen. G. posl. Petovar je v svojem govoru med drugim omenil, da je hudih učinkov novega trošarinskega zakona največ krivo to, ker se ne izvaja pravilno. — Na zborovanju, ki je potekalo mestom zelo burno, je bila sprejeta resolucija, v kateri so gostilničarji obrazložili svoje zahteve.

Vodstvo mestnega avtobusnega podjetja je s 1. majem prevzel avto- busni odsek. Dosedanji ravnatelj g. inž. Tomšič, ki je to podjetje orga- niziral in dosedaj vodil, si je pridobil za podjetje mnogo zaslug, ki pa se niso vedno upoštevale, se bo odslej zopet posvetil samo vodstvu mestne plinarne. Mnenja smo, da bi sicer na vodstvo uprave mestnega avtobusne- ga podjetja spadal inženjer, oziroma strokovnjak, veselilo nas pa bo, če bomo mogli ugotoviti, da se je no- vemu vodstvu s pomočjo dosedanje- ga podravnatelja g. Neraliča posre- čilo izboljšati položaj, zlasti finančno stran, tega mestnega podjetja.

Gradnja mariborske carinarnice je v zadnjem času zopet splošen predmet zanimanja. Te dni je bila namreč licitacija gradbenih del za carinarnico, ki so bila oddana tvrdki ing. Dukič v Ljubljani. Mariborski gradbeniki se te dražbe niso več ude- ležili. Vsekakor je z oddajo gradbe- nih del storjen korak naprej s tem, da imamo vsaj že določenega grad- benika. Kdaj pa se bo pričelo gra- diti...?

Rekrutacija v Mariboru se vrši v Gambinovi dvorani, Gregorčičeva ulica 29, dne 1., 2., 3., 4. in 6. junija s pričetkom ob 7. uri dopoldne. — Vsem v poštevi prihajajočim se te dni dostavljajo pozivi, na katerih je točno označeno, kdaj se morajo javiti rekrutni komisiji, kakor tudi doku- mente, katere morajo pri rekrutaciji imeti.

Smrtna kosa. Minuli torek je bil na mestnem pokopališču na Pobrežju pokopan 71 letni Josip Nipič. Pokojni je bil po poklicu usnjarski delavec ter je dolgo vrsto let služboval pri tvrdki Freund. Bil je zaveden sodrug ter dolgoletni član svobodne strokov- ne organizacije.

V samomorilnem namenu se je te dni ustrelil neki 19 letni gojenec pod- častniške šole v Mariboru. Strel je mladeniča zadell v ramo, vendar pa poškodba ni smrtnonevarna. Vzrok samomorilnega poskusa ni znan.

Voj. obvezniki, pristojni v Maribor in stanujoči v mestu ali najbližji okolici, rojeni leta 1882. do vključno 1911, ki se razgla- sitve obvezniškega razporeda dne 22. t. m. iz kateregakoli razloga niso udeležili, se obve- ščajo, da bo na Tezenskem vojaškem vež- bališču ponovna razglasitev dne 29. maja t. l.

Delavci in nameščenci jedo samo v Javni kuhinji na Slomškovem trgu št. 6.

Radirke, risanke, šolske škaltlje, torbice in nešteto drugih produktov dobite le v trgovini Ljudske tiskar- ne, Slomškov trg 6.

Ali si že poravnal naroč- nino? Ako še ne, stori tako svojo dolžnost!

Kranj.

Beda usnjarskih delavcev. Kakor povsod, tako tudi v Kranju preživlja delavstvo težke trenutke svojega življenja. Dnevne mezde padajo, življenjske potrebe so pa skoraj na isti višini. Delavstvo se s strahom vprašuje, kam more dovesti tako postopanje. Najbolj prizadeto v našem kraju pa je delavstvo tverke »Standard« d. d., preje Carl Pollak, tovarna usnja v Kranju. Že lani meseca februarja se je pričelo z redukcijo plač, ki jih je podjetje znižalo za 3 do 9 odstotkov. Deloma se je tudi reduciralo že nekaj delavcev, celotni obrat pa se je znižal na štirideset delovnih ur, z mesecem julijem pa celo na 32. Uvedlo pa se je seveda v tem delovnem času prisilni akord. Pričetkom usnjarske sezone pa se je obratovalo povprečno štirideset ur na teden. Ko se je poslavljalo leto 1931, se nam je po vseh koncih in krajih obljubljalo, da se bo pričelo obratovati s polno paro. Kakor težka mora, ki je tlačila delavstvo skozi celo leto, je zdrknilo iz obupanih src družinskih očetov in vseh ostalih, ki so izključno vezani le na vsakdanji zaslužek. Toda upanje je bilo zaman. Delovni čas so znižali na pet dni v tednu po šest delovnih ur. Moški zaslužek je znašal 60 do 150 Din 14 dnevno. Toda niti tako mizerno stanje delavstva še ni bilo dovolj grenko. Sledil je konkurz. Upravna masa je baje odpovedala nadaljnji kredit in zahteva izpraznitev tovarne. Da, izpraznitev tovarne je lahka beseda, toda za delavstvo pa pomeni to veliko gorje. Lahko je delavstvu reči: na cesto! Toda težje mu je pokazati pot, kam naj gre s svojo družino. Vodstvo obrata družbe »Standard« se je sporazumno z delavskimi zaupniki in Delavsko zbornico obrnilo na merodajna mesta, da bi se obrat zamogel v polnem obsegu obnoviti. Uspeh intervencije nam sicer še ni znan, gledamo pa s strahom v bodočnost. Brezposelnih podpora ni, otroci pa zahtevajo kruha. Apeliramo na vsa pristojna mesta, da zadevo čim prej rešijo, da pridemo čim prej do dela. Ne zahtevamo drugega, kakor dela in zaslužka, da se zamoremo pošteno preživeti. Ne zvišujte število brezposelnih, ker ta armada je že dovolj velika.

Prizadeti delavci.

Leše.

Dostava pošte na Leše je res prav vzorna. Če na primer zbolijo v okolici Prevalj pismonoša kot je sedaj slučaj, ali za časa dopustov, se vzame leškega. Mi si pa lahko hodimo po pošto vsak dan dobre pol ure daleč. Se pri delu premalo utrudimo! Pošta pa si prihrani s tem nekaj denarja. Mislimo, da bi bilo pravilno, če bi se za take slučaje nastavila pomožna moč, ker res ne vemo, zakaj bi morali ravno mi biti v tem oziru prizadeti. Zato apeliramo tem potom na direkcijo pošte in telegrafa v Ljubljani, da se ta nedostatek takoj popravi. Saj brezposelnih je tudi v tem kraju zadosti, ki bi radi nekaj zaslužili.

Prizadeti.

Razno.

Šesturni delavnik v Zedinjenih državah v Ameriki. Zedinjene države v Ameriki so velika in kapitalistično razvita dežela. Gospodarsko krizo imajo tudi tam, in sicer štejejo blizu deset milijonov nezaposlenih. Z ozirom na veliko nezaposlenost je sklenil senat Zedinjenih držav, da naj zvezni trgovski odbor poizkusi izvesti na železnicah šesturni delavnik. Odbor je pozval železnice, da se o tem predlogu izjavijo, češ, da je taka reforma z ozirom na nezaposlenost potrebna.

Strašna smrt dveh delavcev. V Rokospaloti pri Budimpešti je bilo trem delavcem naročeno, da popravijo tamošnje javno stranišče. Med delom pa so se tla pod njimi vdrla in vsi trije so padli v napolnjeno greznico. Sicer so jih še precej hitro izvlekli iz gnojnice in jih je rešilna

postaja prepeljala v bolnico, vendar sta dva že med potjo radi zastrupljenja in radi neprestanega bljuvanja, umrla. Tretji se bori v bolnici s smrtjo.

Ocean je preletela s svojim letalom Američanka miss Carhart. Pri skrajno slabem vremenu je srečno priletela iz New Yorka v London, odkoder namerava nadaljevati polet v Rim.

Praške zdravniške posvetovalnice. Praška mestna občina ima 49 zdravniških posvetovalnic, in sicer predvsem proti tuberkulozi. Posvetovalnic za matere in otroke je 37, 8 za tuberkulozne bolnike, 5 pa za spolne bolezni. Te posvetovalnice so pristopne splošnosti in poslujejo z bolniki zaupno.

Oton Habsburški se ženi. Oton Habsburški se namerava poročiti z bavarsko princezino, hčerjo brata bivšega prestolonaslednika, ki biva večinoma na Ogrskem na svojem veleposestvu.

Železniški atentator Silvester Matuška pride pred sodišče na Dunaju dne 15. junija.

Za tiskovni sklad so darovali sodruzi iz Pobrežja Din 100.—. Iskrena hvala.

Mihevc Nace:

Rešitelj.

Ob vznjožu Krima, tam, kjer se vas prijazno smehlja jutranjim solčnim žarkom. Od tam je vozil vsako jutro zarana mleko v mesto. Od tam je Tine gledal vsako jutro, kako solnce zlati vrhove borovcev vrh Golovca, in se pogovarjal s svojim prijateljem Prančkom, po poti proti Ljubljani. Tinček mu je pel pesmi, Pranček mu je pa večkrat v zahvalo pokimal.

Tinček ni imel biča kakor drugi vozniki; tudi Pranček ni poznal biča, vedel je natančno, kdaj mora biti v Florjanski ulici tam pred hišo, kjer čaka Tinca na pragu, da vzame mleko in ga poboža, Tinčka pa zaljubljeno pogleda. Vsako jutro točno ob uri je Tinca čakala na oba prijatelja. Razen vdove po čevljarskem mojstru Sršenu ni nihče motil srečno Tinco, ta pa je svoj strupeni jezik obregnila ob njo, če je le mogla, in ko je videla Tineta z njegovim konjičem, je vselej siknila:

»Ižanc že pride s svojim kljuse-tom.«

Tinca jo je poznala in ji ni odgovarjala. Sršenka je bila po vsej Florjanski ulici znana, da je strupenega jezika.

Nekateri ljudje so občudovali prijateljstvo med Tinčkom in Prančkom, drugi zopet zavidali. Zavidal ga je posebno sosed Vrbinc, ki je večkrat rekel:

»No, to kljuse bi moral jaz imeti, jaz bi ga že naučil, da bi tudi hlo-de vlačilo, ne pa se samo vsak dan igralo s tem mlekom proti Ljubljani.«

Ženice pa, če so videle kak mlad zaljubljeni par, so pa rekle:

»Ta dva se imata rada, kakor Tinček in Pranček.«

Tine je za vse to dobro vedel, ni se pa zanimal za vse to; krmil in sna-

žil je svojega Prančka kakor je znal in vedel.

Vsako jutro, ko je Tine nakrmil Prančka, ga je pustil, da je šel k studencu in se tam napojil. Pranček ni rabil spremljevalca, prišel je sam nazaj in počakal pred vozom, da je Tine vse opravil.

Nekega dne pa Tine ponesreči. Na lestvi se mu zlomi klin in pade tako nesrečno, da si je prebil lobanjo in tri dni pozneje za večno preminul. Pranček pa se je žalostno oziral nazaj po Tinčku, toda ni ga bilo več.

Ni trajalo dolgo, pa je Pranček dobil novega gospodarja. Kupil ga je sosed Vrbinc. Takoj prvi dan sta pa prišla navzkriž. Vpregel ga je v težak voz s hloidi, zavihtel nad njim bič, a Pranček ni potegnil.

»Kaj, krola, ti ne boš vlekel, čakaj, ti že pokažem! Vseka ga z bičem, da se je Pranček kar stresel, obstal pa je kakor vzdian in ni se premaknil.

»Vidiš, krola res noče.«

Vrbinc obrne bič in prične mlatiti po ubogem Prančku. Pranček pa začne sekati z zadnjimi nogami, uspe se pokonci, ugrizne Vrbince v ramo tako, da ga je dvignil od tal. Ta boj se je ponavljal štiri dni. Vrbinc je na to sklenil, da žene kljuse na konjski sejem in proda.

Na sejmu je stal tudi Vrbinc s svojim Prančkom, hotel pa je še enkrat svojo jezo stresti nad njim, sunil ga je z nogo v rebra, Pranček pa dvigne glavo in zgrabi Vrbince za žitek bolečo ramo. Pošteno ga stresse, tako, da so se Vrbincu na jasni nebu utrinjale zvezde.

»Kaj pa goniš na sejmu to kljuse, ki popada.«

Tako se oglasi sosed prav, ko je kupec Prančka ogledoval, da ga kupi, pa se je takoj premislil.

Dolgo je Vrbinc stal na sejmu s svojim Prančkom. Proti poldnevju pa se pojavi kupec, ki ni dosti gledal ne na pasmo, ne na drugo. Pokupil je vse, kar je bilo poceni. Konje je rabil za rudnik, za v jamo.

»Koliko je?«

»Tristopetdeset,« mu odgovori Vrbinc.

»Tristo, pa fantu deset kron, tu je denar.«

Vrbinc gleda na cesarske »pildke«.

»No, kaj je?« ga vpraša kupec in že hoče oditi. Vrbinc pograbi denar. Kupec seže v žep po škarjice in vstriže Prančku na pleča križ. Tako je postal Pranček rudar.

Takoj drugi dan so dali Prančka na dvigalo in ga spustili v jamo, s tem je zatonilo solnce za Prančka za vedno, le še zadnji žarek ga je objel skozi špranje, ko je bil že nekaj metrov v globini, nekaj minut pa je bil na drugem svetu, kjer ni solnca, kjer le luči žalostno brle in blede obraze rudarjev osvetljujejo. Prančku se je zdel zrak tako težak, kakor da bi udihaval svinčeni prah. Pranček je gledal blede obraze rudarjev sedaj na eno in sedaj na drugo stran. Kmalu pa pristopi k njemu rudar in mu pravi:

(Konec prihodnjič)

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po najnižjih cenah:

CENA OBLEK ZA GOSPODE:	Din 190.—, 240.— do 750.—;
ZA DEČKE:	Din 200.— do 330.—;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210.— do 270.—;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130.— do 150.—;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110.— do 270.—;
RAGLAN:	Din 320.— do 650.—;
HLAČE:	Din 90.— do 180.—.

Vrsta
Tek. štev.

Prodajna
cena Din 50
Pazite
na gornjo ceno

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb,
Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!
Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno!

Pazite se pred ponaredbami!

Kupujte svoje potrebnosti pri naših inserentih.

Velike bolezni

Epilepsija -- Krčl -- Božjast -- Padavica

Proti tem boleznim se je skozi 20 let najbolj obnesel dr. Schafferjev Epilipsen, enako tudi kot blažilno sredstvo proti nervoznosti in nespečnosti. Prospekte naročite pri **apoteki sv. Stjepana, Mr. M. Flster, Osijek III h.**

Nalagajte svoje prihranke

**v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Slomškov trg štev. 6.**

**Vloge obrestujemo po 6 1/2 %
proti trimesečni odpovedi.**